

ПРОГРАМ
МЕРА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И
ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ГРАДА ЗАЈЕЧАРА ЗА 2018. ГОДИНУ

1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

1.1. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

1.1.1. Географске и административне карактеристике

Град Зајечар се налази у централном делу Тимочке Крајине и обухвата Зајечарску котлину, источни део Црноречке и северни део Књажевачке котлине, као и јужне делове Неготинске крајине. Површина територије града Зајечара је 1.069 км² (око 15 % површине Тимочке крајине).

Град Зајечар, географски, административни, политички и културни центар Зајечарског управног округа, налази се у Зајечарској котлини (између 43°54' и 43°42' северне географске ширине, 22°07' и 22°24' источне географске дужине и 137 м апсолутне надморске висине), на 11 км од границе према Бугарској, у међуречју и на саставцима Црног и Белог Тимока. Град је првобитно лежао на десној обали Црног Тимока, простирући се до брда Краљевица. Временом се ширио на левој обали Црног Тимока и према западу.

На територији Града Зајечара преовлађује брдско-планинско земљиште, са зајечарском котлином у центру. Територију града Зајечара пресецају Црни и Бели Тимок, који се код Вражогрнца спајају у Велики Тимок. Ова три Тимока чине основу речног система Тимок, који чини основу хидрографске мреже овог краја. Поред њих, територију пресецају мање речице (Лубничка река, Ленувачка река, Горња Бела Река, Ласовачка река и др.)

На територији града нема природних језера, али постоје вештачка (акумулациона) језера: Грлишко, Рготско и језеро Совинац. Грлишко и језеро Совинац служе за водоснабдевање, док је Рготско језеро настало сакупљањем воде у ископима (мајданима) кварцног песка код села Рготине. На територији Зајечара позната су два термоминерална извора: Гамзиградска Бања и Николичево.

Табела 1. Зајечар општи географски подаци

ЗАЈЕЧАР – ЛИЧНА КАРТА

Географски положај	између 43°54' и 43°42' северне географске ширине, 22°07' и 22°24' источне географске дужине
Површина	1069 км ²
Број насеља	42
Број становника	59461
Удаљеност од главног града - око	240 км

* (Статистички годишњак 2013, РСЗ)

1.1.2. Природни услови и животна средина

Основне карактеристике стања животне средине у региону града Зајечара могуће је процењивати на основу различитих критеријума. Међутим, разумевање стања у овој области није могуће без вођења рачуна о неколико општих околности и детерминанти. Посматрано са становишта питања која се односе на животну средину, специфичности региона одређене су највећим делом, географским положајем региона, природним богатствима, наслеђем индустријског развоја и резултатима приватизације спроведене у последње две деценије.

Посебан значај питања која се односе на животну средину произилази из чињенице да су сва четири „стратешка приоритета развоја“ региона -

1. пољопривреда и прерада хране,
2. енергетика заснована на обновљивим изворима енергије,
3. туризам и
4. експлоатација и прерада минералних сировина,

непосредно повезани са проблемом животне средине, и то највећим делом као узроци постојећег стања.

Имајући у виду да се стратешки приоритети развоја региона највећим делом поклапају са приоритетима привредног развоја државе у целини, отуда нема дилема да решавање појединих питања у области животне средине зависи од мера и инструмената у различитим секторским политикама, с једне стране, односно да, у значајној мери, зависи од мера које се предузимају на националном нивоу.

Основна ограничења у погледу квалитета животне средине и природних вредности у региону су:

- Присуство тешких метала у ваздуху и земљишту
- Испуштање јаловине у водотокове
- Непостојање интегралног мониторинга, посебно у погледу загађења земљишта, ваздуха и воде као и буке на локацијама рударско металуршких активности, инфраструктурних коридора, квалитета воде у рекама, и излива одпадних вода индустријских постројења
- Недостатак локалног еколошког акционог плана
- Индустријска производња која није прилагођена условима заштите животне средине
- Инфраструктурна неопремљеност
- Евакуација комуналног и опасног одпада и његово слободно депоновање у сеоским срединама
- Утицај пољопривредне производње на квалитет земљишта
- Појаве непоштовања релевантне планске и пројектне документације што доприноси деградацији простора и коришћењу појединих ресурса преко граница обновљивости
- Економска неразвијеност и низак квалитет живота и животног стандарда и др.

Ипак, према проценама, стање животне средине у региону града Зајечара се може означити као хетерогено. Планина Тупижница, северозападни обронци Старе планине, планина Дели Јован као и друга брдско планинска подручија представљају еколошки понос регије. С друге стране тешко су девастирана подручија око тока Борске реке изазване експлоатацијом минералних сировина и прерадом руде у Бору. Најзначајнија питања у области животне средине су:

- Квалитет вода
- Стање земљишта
- Управљање отпадом

• **Квалитет вода**

Анализирајући квалитет вода на територији града Зајечара морамо да узмемо у обзир следеће водне ресурсе:

- Реке Црни, Бели и Велики Тимок са својим сливовима
- Акумулацију „Грлиште“ са сливом,
- Акумулациона језера: Совинац, Воденичка река и Чокарош

Реке Црни, Бели и Велики Тимок са својим сливовима

Река Тимок је прекогранична река. Већи део слива налази се у Србији (4.607 км² или 98%), док је мањи на територији НР Бугарске (93 км² или 2%). Најнизводнији део реке чини 17,5 км дугу државну границу Србије и Бугарске. Слив Тимока припада сливу Црног мора, који покрива највећи део територије Србије. Према стандардној географској подели Србије (Марковић 1970), слив је смештен у источној Србији.

Басен се одликује хетерогеном геолошком подлогом. Према поједностављеном геолошком опису територије Србије, сви основни типови подлога су присутни.

Река Тимок је последња притока Дунава у Србији. Река Тимок настаје спајањем Белог и Црног Тимока низводно од града Зајечара. Дужине је 85 км док је просечан нагиб око 1%. Најзначајнија притока на сектору је Борска река. Долина реке Тимок је прилично уска, осим непосредно након спајања Црног и Белог Тимока и у Неготинској котлини, где је речно дно нестабилно, са многим меандрима.

Река Црни тимок извире на платоу Кучајских планина. Просечан пад терена у сливу је око 2,6%. Водоток је дугачак 90 км и тече у правцу запад-исток.

Бели Тимок настаје на месту спајања Трговишког и Сврљишког Тимока, у близини града Књажевца. Дужина му је 50 км, док је просечан нагиб слива око 1,84%.

Слив Тимока одликује се хетерогеним рељефом. Највећи део слива налази се у такозваном брдско-планинском региону источне Србије. Највиша тачка је Миџор, на Старој планини (2.169 мнв), који је, такође, и највиши врх у Србији. Најнижа тачка је у равници, на месту улива реке Тимок у Дунав.

Квалитет површинских и подземних вода

Активности мониторинга у близини Борског комплекса на реци Велики Тимок и Борској реци вршене су у скорије време. Неколико прекорачења лимита одређених прописима за тешке метале, углавном бакар и никал, и за суспендоване материје, је забележено у Борској реци (концентрација бакра и до 16 мг/л док је лимит 0,1 мг/л). Ова ситуација је произашла, углавном, због цурења отпада из преоптерећених депонија у региону Бора и због изливања ефлуената РББа и ТИРа. Према резултатима мониторинга квалитет воде на локалитетима мониторинга је, углавном, у границама II и III класе, са вредностима појединих параметара које индикују IV класу. Ови резултати указују на незадовољавајући квалитет воде.

Разноврсност флоре и фауне

Регион је хетероген према укупним природним карактеристикама. Разноврсност климатских прилика, разуђеност рељефа, опсег надморске висине као и утицај околног подручја, доприносе значајној биолошкој разноврсности на појединим подручјима слива Тимока. Равничарски предели и интензивно коришћење земљишта условили су значајне промене у природним стаништима у доњем делу слива Тимока. Последњи остаци нативне шумске вегетације очувани су у уским појасевима и зонама дуж реке. Обале реке су ограничено доступне људима јер представљају граничну зону. Стога се доњи део сектора сматра важним са становишта заштите биолошке разноврсности и представља „зелени коридор“, значајан за миграторне врсте.

Деградација земљишта

Преко 4.000 хектара најплоднијег пољопривредног земљишта уз Борску реку и Велики Тимок у Србији и у Бугарској јако је загађено тешким металима и другим токсичним материјама, због рударске индустрије. То укључује и 450 хектара дуж Бугарског дела реке Тимок, који је под утицајем прекограничног загађења. Постоје стари планови за рекултивацију контаминираниог земљишта, али су фондови за имплементацију несигурни.

Акумулација „Грлиште“

Вода је један од најважнијих природних ресурса чији се недостатак већ региструје у многим деловима света. Због тога је од великог значаја заштита расположивих вода од загађивања, као и њихово рационално коришћење.

Систем за водоснабдевање града Зајечара и појединих сеоских насеља састоји се из два изворишта Акумулације "Грлиште" и карстно врело "Тупижница" и Постројења за пречишћавање воде и резервног изворишта - бунара у приобаљу Белог Тимока.

Акумулација "Грлиште" као део система за водоснабдевање града Зајечара и околних сеоских насеља формирана је као површинска акумулација у коју се уливају Ласовачка и Леновачка река. Вода из акумулације се гравитационо допрема до Постројења за пречишћавање воде где подлеже комплетном третману пречишћавања (предхлорисање, таложење, озонирање, филтрација и нормално хлорисање), док се вода из карстног врела "Тупижница" и вода из бунара у приобаљу Белог Тимока само хлорише.

Квалитет воде у притокама Акумулације

Притоке Акумулације за водоснабдевање "Грлиште" - Ласовачка и Леновачка река понекад пресушују током лета. У пролећном периоду, када ове реке имају највећу количину воде, концентрације фосфора и азота које доспевају у Акумулацију су највеће (дневне количине унетог азота могу износити 600 до 800 kg а фосфора до 100 kg) што доводи до погоршања квалитета воде и изазива бујање алги у летњем периоду.

Испитивања су показала да су Ласовачка и Леновачка река знатни загађивачи Акумулације. То је и разумљиво обзиром да ове реке до свог улива у Акумулацију пролазе кроз сеоска насеља у којима није регулисан проблем отпадних вода и одлагање чврстог отпада (Лесковац, Горња Бела Река, Леновац, Ласово и Врбовац).

Квалитет воде у Акумулацији

У поређењу са притокама, квалитет воде у Акумулацији је знатно бољи захваљујући моћи самопречишћавања акумулације. Испитивања су показала да је квалитет воде код водозавхвата нешто бољи него на средини Акумулације што је такође последица самопречишћавања. Потребно је нагласити да са повећањем уноса загађујућих материја моћ самопречишћавања слаби и може чак и престати.

Поред загађења које се уноси у Акумулацију преко притока, додатном загађењу доприноси ерозија околног земљишта (чије се обрадиве површине третирају вештачким ђубривима и пестицидима).

Управљање комуналним отпадом у насељима сливног подручја такође није решено.

Акумулације “Совинац”, “Чокарпш” и “Воденичка река”

Акумулације “Совинац”, “Чокарпш” и “Воденичка река” су наменски изграђене акумулације и користе се за наводњавање. Укупан капацитет ових акумулација је 600 000м³.

• Стање земљишта

Основне карактеристике земљишта на подручју општине су :

-Смоница је плодно земљиште, тешког механичког састава, ре-акције земљишта 5-6 пх, сиромашно фосфором, средње обезбеђено калијумом и добро обезбеђено хумусом.

- Смеђе кисело земљиште је лако земљиште, плитко, сиромашно НПК, киселе реакције земљишта.

- Алувијална земљишта су лака за обраду, добро обезбеђена хр-анљивим састојцима и погодна за производњу интензивних култура.

Зајечарска општина се налази у континенталном климатском појасу. Клима је влажно умерена, са топлим и сувим летом и умерено хл-адном зимом, што указује да општина има умерено континенталну климу.

У коришћењу пољопривредног земљишта на подручју територије града највећи проблем су демографска кретања и недостатак радно активног становништва у селима за бављење пољопривредом. Због наведеног је велики део пољопривредног земљишта запарложен и не обрађује се.

Један од великих проблема општине је деградација пољопривредног земљишта у долини Тимока као последица испуштања отпадних вода од стране РТБ Бор, чиме је заприћено и угрожено 3.000 ха најплодније земље.

Досадашњи рад на изучавању, испитивању и рационалном коришћењу пољопривредног земљишта тежишно је испољен на:

- испитивању и утврђивању физичких особина земљишта
- испитивању плодности и предлагању мера поправке сходно гајеној култури
- калцизацији и поправци реакције (рН) пољопривредног земљишта
- развоју технологије (агротехнике) гајења сходно особинама земљишта и захтевима конкретне пољопривредне културе и мелиорације природних ливада и пашњака у брдско-планинском подручју за испашу и исхрану домаћих животиња
- наводњавању пољопривредних култура и физичко хемијским променама пољопривредног земљишта
- испитивању утицаја суше на деградацију пољопривредног земљишта
- испитивању садржаја тешких метала у пољопривредном земљишту и биљним врстама које вегетирају у таквим условима
- испитивању могућности рекултивације и ревитализације заприћених, оштећених и деградираних земљишта у сливу Борске реке и Тимока.

На подручју града Зајечара, Институт за пољопривредна и технолошка истраживања Зајечар вршио је контролу плодности земљишта почев од 1986. године. Циклус контроле плодности земљишта је трајао 4 године. Испитивања су обухватила контролу киселости земљишта као и садржај хранљивих елемената (фосфора и калијума) и хумуса у 28 катастарских општина. Такође је испитиван садржај микроелемената и тешких метала (цинк, манган, бакар, гвожђе, олово, кадмијум) у 12 катастарских општина. Резултати испитивања су показали да је земљиште у већини случајева

закишељено, добро снабдевнокалијумом и слабо снабдевно фосфором. Анализе су показале да је земљиште са приватних поседа са већим садржајем хумуса, у односу на земљиште друштвеног сектора, што указује да је у приватном сектору мање коришћено минерално ђубриво а више коришћен стајњак. Садржај микроелемената се кретао у границама нормалним за развој биљке, садржај тешких метала није прелазео дозвољене границе, осим садржаја кадмијума који је у две катастарске општине прелазео дозвољене граничне вредности. Масовна употреба хербицида и инсектицида за сузбијање корова, биљних болести и штеточина, намеће потребу праћења ових хемикалија у земљишту, биљном материјалу и људској храни. Нарочито је потребно истаћи значај правилне примене вештачких ђубрива, инсектицида и хербицида код индивидуалних пољопривредних произвођача који нису довољно обучени како би поштовали препоруке стручњака из ове области.

Током 1992. године, Центар за пољопривредна и технолошка истраживања Зајечар вршио је контролу садржаја основних елемената плодности земљишта (фосфор, калијум, хумус, рН) у 27 катастарских општина, на око 130 потеза, као и контролу микроелемената и тешких метала у земљишту, у 14 катастарских општина (Горња Бела Река, Градсково, Грљан, Грлиште, Халово, Леновац, Ласово, Метриш, Рготина, Шљивар, Трнавац, Велика Јасикова, Велики Извор и Вражогрнац). Добијени резултати агрохемијских анализа показују да су испитивана земљишта углавном кисела, средње обезбеђена хумусом, слабо обезбеђена фосфором и добро обезбеђена калијумом. Обзиром на присутну киселост земљишта (рН=5), предложена мера је била калцификација земљишта. Садржај микроелеменатаи тешких метала указивао је да испитивана земљишта нису загађена, али је предложено даље праћење квалитета земљишта, нарочито олова и кадмијума.

Током 1994. године, у агрохемијској лабораторији Центра за пољопривредна и технолошка истраживања Зајечар испитано је преко 1500 узорка земљишта са различитих локација. Комплетном агрохемијском анализом обухваћена су 282 узорка. На садржај микроелемената и тешких метала испитано је 80 узорка. Поједине активности пре испитивања плодности и мере калцизације земљишта су реализоване сходно Уредбама Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду Републике Србије. Током 2003. и 2004. године, овим Уредбама и Програмима на подручју Зајечара, обухваћене су значајне површине, превасходно код земљорадника.

- **Климатске карактеристике**

Град Зајечар се налази у континенталном климатском појасу. Клима је влажно умерена, са топлим и сувим летом и умерено хладном зимом, шта указује да Зајечар и околина имају умерено континенталну климу. Најхладнији месеци су у просеку јануар (са просечном температуром ваздуха 0,8 °С) и фебруар, а најтоплији јул (са просечном температуром ваздуха 22.6 °С). У последњој деценији клима је се знатно изменила. Присутне су њене варијације које указују да више нема прецизног временског периода у којем траје зима или лето, као што је то било раније. Сада су летњи месеци изузетно жарки са дневним температурама које достижу и до 40°С док су ноћи у просеку свеже.

По тој разлици дневне и ноћне температуре у току лета, сувим и жарким летима клима у овом крају све више поприма обележја пустињске климе. Зиме су благе и са мало падавина, али у појединим периодима температура силази и преко 15°С испод нуле. У зајечарском басену дувају ветрови слични кошави, најчешће североисточни, док повремено дувају ветрови са правца Карпата и Старе планине. Ветрови су најчешћи у пролеће и јесен. Град се јавља ретко. Задњи забележени, који је нанео велика оштећења објектима, датира из августа 2002. године. Током године укупне падавине у просеку износе 608.7 мм.

Присутне су њене варијације које указују да више нема прецизног временског периода у којем траје зима или лето, као што је то било раније. Сада су летњи месеци изузетно жарки са дневним температурама које достижу и до 40°C, док су ноћи у просеку свеже. По тој разлици дневне и ноћне температуре у току лета, сувим и жарким летима, клима у овом крају све више поприма обележја пустињске климе. Зиме су благе и са мало падавина, али у појединим периодима температура силази и преко 15°C испод нуле.

1.2. СТАЊЕ И ТРЕНДОВИ У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА

1.2.1. Демографске карактеристике и трендови

Становништво је најважнији фактор укупног развоја Града. Зајечар карактерише процес демографског пражњења. Укупан број становника константно се смањује, посебно број радно способног становништва и младих.

Град Зајечар обухвата једно градско и 42 сеоска насеља у којима, према попису из 2011.год, живи 59.461 становника. Територија града Зајечара обухвата 29.47% територије Зајечарског округа, као и 1.21% од укупне територије Републике Србије. Изузев самог града сва остала насеља су сеоска. У погледу броја становника и величине сеоских насеља ова села су различитог типа. Према броју становника, највећа насеља су: Велики Извор (2.399), Грљан (2.379), Звездан (1.602), Рготина (1.452), Вражогрнац (1.069) и Велика Јасикова (819), док на другој страни нека насеља имају близу стотинак становника: Лесковац (80), Прлита (90), Јелашница (100) итд.

Према попису из 2011 градско насеље Зајечар има укупно 38.165 становника, што чини 64.18% од укупног броја становника Зајечарског округа, а са 0.83% у укупном броју становника Републике Србије.

Знатније смањене градског становништва последица је значајнијих миграција градског у односу на сеоско становништво у граду. Имајући у виду негативну стопу природног прираштаја може се закључити да је укупно смањење становништва последица негативног природног прираштаја, а да је знатније смањење градског у односу на сеоско становништво последица веће склоности градског становништва ка миграцији (пре свега младих људи) према већим центрима или иностранству. Густина насељености у урбаној зони износи чак 393 становника на км², док је у селима свега 22 становника по км².

Демографску слику Зајечара карактеришу смањење природног прираштаја, неповољна миграциона кретања, старење становништва као и смањење броја радно активних становника, а све то за последицу има демографско пражњење ових простора. Овај тренд је посебно изражен у руралном подручју, пре свега у селима подтупижничког реона и селима која се граниче са општином Неготин, на северу Зајечарског округа.

Табела 2. Општи подаци о насељима и катастарским општинама, 2012

	Општина	Округ
Број насеља	42	173
Просечна величина насеља (км ²)	25.4	20.9
Број градских насеља	1 (5 МЗ)	5
Број осталих насеља	41	168
Број катастарских општина	41	169
Просечна величина катастарске општине (км ²)	25,4	20,9

1.2.2. Диверзификација руралне економије

Одржање и побољшање социјалних и економских услова живота, посебно у удаљеним руралним областима која су највише погођена депопулацијом, и на тај начин осигурање животности села, јесте основни циљ диверзификације руралне економије. Инвестирање у руралну економију и у руралне заједнице је од виталне важности за повећање квалитета живота у руралним областима, преко побољшаног приступа основним јавним услугама и повећању могућности за запошљавање и samozapošljavanje становништва руралних подручија, а посебно младих људи и жена. Прављење руралних подручија атрактивнијим такође тражи промоцију одрживог раста и генерисање нових могућности, као и олакшање приступа новим информационом и комуникационим технологијама. Диверзификација самих пољопривредних газдинстава ка не пољопривредним активностима, помоћ за непољопривредне активности и јачање веза између пољопривреде и других сектора руралне економије имају посебно важну улогу у томе.

Пад броја запослених је, пре свега, последица решавања проблема вишка запослених у зајечарским предузећима. Овај процес чији су покретачи транзиција и приватизација није само са негативним последицама (повећање броја незапослених и стварање социјалних тензија), већ има и позитиван импулс на повећање продуктивности и ефикасности привреде.

Неопходно је напоменути да је реални број незапослених вероватно мањи од приказаног због чињенице да се значајан број становника града Зајечара бави пољопривредом или неким обликом сиве економије (трговина или неке производне делатности у радњама које нису регистроване).

Све више долази до уједначеног пораста броја незапослених у свим старосним групама, а нешто је већи пораст код незапослених старијих од четрдесет година, што је последица смањења вишка радне снаге у друштвеним предузећима. Према попису из 2011. године од укупног броја евидентираних незапослених лица 5122 лица су она са претходним радним искуством а 2279 се први пут запошљава. Највећи број привредних субјеката који послују на територији Зајечара су мала и средња предузећа.

Тренутно, након пропадања, затварања или приватизације већине великих предузећа, локална привреда се своди на већи број мањих и средњих предузећа која, лагано али сигурно, почињу да ослушкују потребе тржишта, што локално, што регионално, државног и међународног и крећу да одговарају на те потребе. Највећи број МСП-а се бави управо трговином, угоститељством у аутопревозничкој делатности, али су заступљени и у свим сферама производње и услуга (здравству, стоматологији, ветерини, информисању и др.). Број предузетника у 2015. година био је 1127, а привредних друштва и задруга 382

1.2.3. Рурална инфраструктура

Обзиром да у руралну инфраструктуру нису улагана значајнија средства више од две деценије, и стање инфраструктуре је, у појединим деловима територије града Зајечара, у веома лошем стању.

Саобраћајна инфраструктура је релативно очувана и у солидном стању у селима која су позиционирана уз магистралне путеве Зајечар-Неготин, Зајечар-Ниш и Зајечар-Београд. Међутим, села која су удаљена од ових главних саобраћајница а удаљена и од града имају веома дотрајалу путну мрежу, а самим тим и отежану саобраћајну комуникацију. Ту, пре свега спадају села у подтипичничком реону – Ласово, Леновац, Лесковац, Бела Река, Мариновац и Заграђе, затим села у подножју планине Дели Јован – Глоговица, Дубочане и Мала Јасикова, као и села која се граниче са општином Неготин – Метриш, Кленовац, Брусник и Табаковац.

Водоводну мрежу из градског водовода имају следећа села: Леновац, Горња Бела Река, Лесковац, Грлиште, Грљан, Вратарница, Вражогрнац, Рготина, Трнавац, Николичево, Чокоњар, Јелашница, Шљивар, Лубница, Планиница, Звездан, Гамзиград, Гамзиградска Бања, Велики Извор, Халово, Градсково и Шипиково.

Остала сеоска насеља имају своје интерне водоводне мреже, које су углавном грађене пре више деценија и функционишу са више или мање проблема.

Мрежа атарских путева је услед неадекватног одржавања у прилично лошем стању. Локална самоуправа у сарадњи са Министарством пољопривреде и заштите животне средине улаже одређена средства за поправку и санацију атарских путева.

Зајечар са околином има све природне услове за развој пољопривреде. У долинама река Црни и Бели Тимок изразито плодно земљиште и могућност наводњавања омогућавају развој ратарства (у оквиру њега и повртарства), док брдско-планинско земљиште (подтупижнички крај, обронци Дели Јована и др.), са великим бројем пашњачких површина, омогућавају успешан развој сточарства. Богатство шума и ловних подручја омогућавају развој лова, док је риболов заступљен на акумулационим језерима и рекама. У новије време граде се и приватни рибњаци за узгој рибе. Пласман производа је могућ у великим потрошачким центрима (Зајечар, Бор, Неготин, Књажевац), који су на кратким удаљеностима од пољопривредних рејона и повезани путном и железничком мрежом. Посебно је важно да се на овом подручју са успехом реализује семенска производња. Произведено семе поседује одличан квалитет, висок степен клијавости и здравствену исправност. Некада је општина Зајечар била значајан произвођач воћа. Захваљујући климатским условима и конфигурацијом земљишта, одлично успевају скоро све врсте воћа, а нарочито вишња, трешња, јагода, малина, купина, шљива, јабука, крушка итд. Посебно је важно нагласити успешно гајење коштуњавог воћа као што су орах и лешник. Преко 400 хектара се налази под вишњом, а приноси се крећу од 8 до 10 тона по хектару. Недостаје складишни простор, прерађивачки капацитети и прави партнер да се производња значајно повећа.

1.3. ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ

1.3.1. Пољопривредно земљиште

Укупне земљишне површине на подручју града Зајечара износе 106.807,81 хектара од којих пољопривредне површине чине 68.950,78 хектара или 64,6% укупне површине територије града Зајечара.

Од укупне површине расположивог пољопривредног земљишта (61.625 ха) код РПГ, 30.742 ха (44,6%) је у коришћењу и налази се код 6.165 регистрованих пољопривредних газдинстава. Од овог броја газдинстава чак 1876 газдинства има парцеле до 2,0-5,0 ха (укупне површине 6,276 ха). Парцеле величине 5,0 до 10,0 ха има 1437 газдинства и оне чине укупно 10202 ха. Парцеле мање од 1,0 ха има 1279 газдинстава и оне чине укупну површину од 752 ха.

За територију Зајечара карактеристичан је велики број типова и варијетета земљишта. Међу овим доминирају смонице, алувијални наноси, смеђа кисела и лесивирана земљишта, псеудоглеји, планинска и кречњачка земљишта. Поред ових, присутна су и земљишта оштећена отровним гасовима и флотацијским материјалом. У зависности од типа, начина експлоатације и пољопривредне културе која се узгаја, плодност је различита. У целини, земљишта су слабо обезбеђена калцијумом, слабо киселе реакције, слабо до средње обезбеђена хумусом. Садржај фосфора и калијума у земљиштима варира у широким границама, а најчешће су средње, или слабо обезбеђена.

Табела 3. Земљиште – подела по намени

ЗАЈЕЧАР- земљиште	
Расположиво земљиште укупно	106.807 ха
Пољопривредно земљиште коришћено и некоришћено	68,950 ха
Пољопривредно расположиво земљиште код РПГ	61,625 ха
Пољопривредно земљиште у коришћењу код РПГ	30.742 ха
• Оранице и баште (рпг)	21.225 ха (5469 рпг)
• Ливаде и пашњаци (рпг)	7.852 ха (3840 рпг)
• Виногради (рпг)	463 ха (2565 рпг)
• Воћњаци (рпг)	984 ха (2255 рпг)
• Шуме (рпг)	14.856 ха

*Попис пољопривреде 2012

1.3.2. Вишегодишњи засади

Од вишегодишњих засада најзаступљенији су воћњаци и виногради. Воћњаци се простиру на око 1.100 хектара са следећом заступљеношћу воћних врста: Вишња око 350 хектара, шљива око 300 хектара, јабука око 150 хектара, ораси око 60 хектара, крушка око 50 хектара, кајсије око 30 хектара, лешници око 30 хектара. Све остале воћне врсте су на преосталих 130 хектара. У задњих неколико година примећено је интензивно повећање парцела под воћем. Тренутно влада велико интересовање за формирање нових воћњака и то углавном код газдинстава која се до сада нису интензивно бавила воћарством.

Ако се сагледа структура воћњака код РПГ од 2255 РПГ који се баве воћарством или виноградарством на површини од укупно 983 ха од којих на 595 ха су воћњаци плантажног типа, а на 388 ха екстензивни тип воћњака.

Табела 4. Воћњаци по типу производње

РПГ- 2255	Воћњаци ха
укупно	983 ха
плантажни	595 ха
екстензивни	388 ха

*Попис пољопривреде 2012

Табела 5. Воћњаци према воћној врсти код 2255 рпг

Воћна врста	Површина у ха
јабука	143 ха
крушка	47 ха
бресква	17
кајсија	27
вишња	318
шљива	291
орах	58
лешник	25
малина и купина	9
остало	49

*Попис пољопривреде 2012

Виногради заузимају 463 хектара и од тога на 11 хектара се гаје сорте са географским пореклом, на 411 ха остале винске сорте и на 41 ха сорте за јело. Иако је виноградарство маргинална грана пољопривреде на територији града Зајечара, чињеница да се ова територија граничи се две познате винске регије – Неготинском и Књажевачком, као и чињеница да су климатски услови као и земљиште јако добри за бављење овом граном пољопривреде, потенцијали за развој винарства и подрумарства су велики. Крмно биље по попису 2011 год заузима 5900 ха код 3191 рпг.

1.3.3. Сточни фонд

Сточни фонд на територији града Зајечара је већ деценијама у константном опадању. Депопулација руралне средине на нашој територији као последицу носи и смањење сточног фонда.

По попису пољопривреде из 2012 године 6.442 комада говеда чува 1.781 газдинство, а од тога 905 газдинства имају 1 или 2 комада а само 23 газдинства чува 20 и више говеда. Такође 17.756 свиња се чува у укупно 3.664 газдинства. Од тог броја 1.548 газдинства чува 1 или 2 комада а само 6 газдинства чува преко 50 свиња. Овце се чувају у 1.888 газдинстава и има их 14.180 комада. Од тога 1.247 газдинства чува од 3 до 9 грла, више од 50 грла чува само 10 газдинства а од њих само 2 газдинства имају стада са више од 100 оваца. Живина се чува у 4.321 газдинству а од тога у 4.024 газдинства имају јата мања од 50 грла. Само 5 газдинства има јата већа од 1.000 грла. Осим овога, на нашој територији се налазе и две фарме Делта аграра и то фарма свиња са око 20.000 свиња и фарма говеда са око 650 грла.

Из овога се лако закључује да велики број газдинстава стоку чува углавном за своје потребе и производи врло мале вишкове за продају. Неком мало озбиљнијом сточарском производњом се бави мање од 40 газдинстава са територије града Зајечара, што је мање од 1% од укупног броја регистрованих пољопривредних газдинстава.

Веома је битно напоменути да су услови за равој сточарства на овој територији изузетни. На брдовитим пределима са надморском висином између 250 и 1.100 метара, на падинама Тупижнице, Дели Јована и малим делом Мироча и Старе планине, су велика пространства изузетних пашњака и ливада на којима се некад чувало десетак хиљада грла стоке. Умерено континентална клима и довољно воде на тим пределима употпуњују те услове и чине их изузетно повољним за сточарску производњу.

Табела 6. Број грла стоке *попис пољопривреде 2012

Говеда	7.804
Свиње	37.764
Овце	14.180
Живина	102.295

1.3.4. Механизација, опрема и објекти

Застарела и дотрајала механизација, недостатак савремене опреме и стари и нефункционални објекти су велика кочница и велики баласт у пољопривредној производњи.

Од око 4358 регистрованих пољопривредних газдинстава око 4.200 домаћинства поседује 9.235 трактора. Међутим само 88 комада је млађе од 10 година. Највећи број трактора је старости преко 20 па и преко 30 година. Комбајне има око 420 домаћинства. Од 498 комбајна 491 комад је старији од 10 година. Са осталом механизацијом је још лошија ситуација. Осим плугова којих има 4.542 комада и приколица којих има 4.014 комада све остало је у веома малом броју. Тако берача кукуруза има само 140, сетвоспремача само 120, растурача минералног ђубрива 1.026, растурача стајњака само 81, сејалице 1.891, прскалице 1.258, косилице 2.840 и тд. Поред тога што су ове прикључне машине старе, израбоване и углавном мале има их и у недовољном броју у односу на број газдинстава. Слична је ситуација и са другом опремом.

Објекти за чување стоке су углавном стари више деценија, мали и нефункционални.

Табела 7. Објекти за смештај стоке на газдинству

Тип објекта	Број објеката	Капацитет објекта
Објекти за смештај говеда	4.541	33.714
Објекти за смештај свиња	4.932	54.035
Објекти за смештај кока	3.147	313.196
Остали објекти	1.763	36.735

*попис пољопривреде 2012

Табела 8. Стакленици и пластеници на газдинству

Тип објекта	број	Капацитет м ³
Стакленици	2	64
Пластеници	630	91.344

*попис пољопривреде 2012

1.3.5. Радна снага

Све послове на газдинствима обављају углавном чланови газдинстава. Веома мали, незнатан број газдинстава, узима додатну радну снагу и то сезонског типа, у време бербе на пар дана и слично. На половини газдинстава послове обавља 1 или 2 лица, на око 1.950 газдинстава послове обавља 3 до 4 лица а на преосталих око 400 газдинстава послове обавља 5 и више лица.

Ниво обучености радника на газдинствима се углавном своди на пољопривредно искуство стечено праксом, и то је случај на више од 4.000 газдинстава. На свега 118 газдинстава послове обавља лице које је завршило средњу пољопривредну школу, на само 103 газдинства послове обавља и лице које је завршило вишу или високу пољопривредну школу. На 214 газдинстава послове обављају и лица која су завршила неки курс у области пољопривреде.

Недостатак или мали ниво пољопривредног образовања у смислу савремених технологија у пољопривреди је велика препрека и велики проблем у добијању бољег и квалитетнијег пољопривредног производа по нижој производној цени.

Табела 9. Газдинства према броју чланова и стално запослених на газдинству

	Укупно РПГ	1–2 лица	3–4 лица	5–6 лица
Зајечар	6 165	3 815	1 963	358

1.3.6. Структура пољопривредних газдинстава

Пољопривредна газдинстава регистована на територији града Зајечара, којих има 4358, обрађују укупно око 31.000 хектара. Највећи број газдинстава има у свом поседу од 2 до 5 хектара, разбацаних на мање парцеле којих у просеку има 6 што такође представља велики проблем у пољопривредној производњи. Највећи број газдинстава се бави пољопривредом за своје потребе или производњом врло малих вишкова, што производњу чини скупом и нерентабилном. Највећи број газдинстава је „сваштарског“ типа, без примарне пољопривредне гране, тако да су лица која обављају радне задатке на газдинству радно ангажована и до 14 сати дневно и баве се и ратарством и повртарством и сточарством и воћарством и др.

1.3.7. Производња пољопривредних производа

Територија града Зајечара је врло погодна за воћарску производњу што су пољопривредници и сами увидели па су у задњих пар година дуплирани засади вишње а перманентно се повећавају и засади шљиве, јабуке, дуње.

Треба напоменути да је град Зајечар у прошлости био значајан произвођач купине и за ову воћну врсту постоје одличне предиспозиције али на жалост ова производња је у приличној мери уништена.

Што се тиче повртарске производње она је на веома ниском ступњу технолошког и техничког развоја, па су и поред врло добрих услова у долини река Црни Тимок, Бели Тимок и Тимок произведене количине толико мале да не подмирују ни домаће локално тржиште.

Град Зајечар је био значајан произвођач меса и велики извозник јунећег, свињског и овчег меса. У сеоским срединама је приметна експанзија узгоја оваца и коза и већа потражња за прерађевинама од козјег млека. Пошто постоји велики број напуштених пашњака који дуго година нису третирани никаквим хемијским средствима, врло је лако организовати органску производњу меса.

Треба нагласити да сточарска производња има традицију у овим крајевима јер се велике површине земљишта налазе на надморским висинама преко 400 м, што одговара производњи сточарске производње због испаше и обезбеђења сена. Сточарска производња на територији града Зајечар пре свега је заступљена кроз гајење оваца, говеда, свиња, и живине..

Говедарство и производња млека су гране у којима Зајечар има велику перспективу како због добрих терена за развој говедарства тако и због вишедецениске навике и великог искуства руралног становништва у узгоју говеда и производњи млека.

Овчарство је такође грана у којој имамо доста предности у односу на многе друге регионе које се огледају у добрим пашњацима у брдско планинским пределима наше регије и у вишедецениској навици и искуству становништва у узгоју оваца. И поред тога овчарство тренутно није на завидном нивоу у овим крајевима.

Ратарска производња је врло ограничена земљишним ресурсима и требала би да се планира тако да задовољи потребе у исхрани локалног становништва и у исхрани стоке која се узгаја на овом простору. Неке веће тржишне вишкове по конкурентној цени није могуће произвести.

Остала пољопривредна производња нема битнију улогу у пољопривредној производњи града Зајечара.

1.3.8. Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника

У циљу унапређења економских и других интереса пољопривредних произвођача путем унапређења пољопривредне производње и повећања продуктивности рада у производњи, успешније набавке потребног репроматеријала, успешнијег организовања производње, организованог наступа на домаћем и страном тржишту и остваривања права у односу на државне и друге органе као и квалитетнијег коришћења програма домаћих и страних фондова пољопривредника, треба основати нове пољопривредне задруге и удружења пољопривредника.

На територији града Зајечара регистровано је 6 задруга од којих раде само две. Остале задруге су лошем финансијском положају и не обављају своју делатност.

1.3.9. Трансфер знања и информација

Због лоше стручности и обучености наши пољопривредни произвођачи на својим поседима производе релативно скуп и недовољно квалитетан производ, који није конкурентан ни на домаћем ни на страном тржишту. Из тог разлога изостаје организовани откуп а и на локалном тржишту – на пијацама и у пиљарама, се производ тешко продаје.

Из тог разлога, перманентно треба радити на трансферу знања, вештина и информација и припремати наше пољопривредне произвођаче за отворену тржишну утакмицу која ће ускоро и код нас почети да се игра. Што више семинара, предавања, студијских путовања, појачани рад саветодаваца и других видова едукације треба укључити у годишње планове рада.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.							
n-1...							
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.							
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	13,500,000,00		60% до 70%	100,000.00	0
2	Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде	102	500,000,00		100%	80,000.00	0
3	Органска производња	201.3.	500.000,00		60%	50,000.00	0
	УКУПНО		14.500.000,00				

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	1,050,000.00		100%		0
	УКУПНО		1.050.000,00				

Табела 5 Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1.							
n-1...							
	УКУПНО						

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	15.550.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0
Планирана средства за кредитну подршку	0
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	14.500.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	1.050.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	0
Пренете обавезе	0

Програмом мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију Града Зајечара утврђује се структура мера, односно намена и начин коришћења средстава за 2018. годину, у укупном износу од 15.550.000 динара, утврђеном Одлуком о буџету Града Зајечара за 2018. годину ("Службени лист Града Зајечара" број 45-2017).

Потенцијални корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства (РПГ) са територије града Зајечара са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, затим удружења и задруге пољопривредних произвођача са територије града Зајечара и правна лица за пружање саветодавних и других услуга.

Мере подршке су намењене РПГ и удружењима са територије града Зајечара и средства су усмерена за набавку квалитетних грла говеда, оваца и коза као с циљем повећања и побољшања сточног фонда као и квалитетних садница воћа, пчелињих ројева и опреме за пчеларство. Део средстава планира се и за субвенционисање набавке нове ситне механизације намењене воћарско –виноградарској производњи (риголера, подривача и машина за резидбу, тарупирање, бербу и сл.). Такође се део средстава издваја за едукацију пољопривредника, кроз посету пољопривредним сајмовима и манифестацијама и за организовање стручних предавања из области пољопривредне производње у сарадњи са ПСС.

Очекује се да ће планиране мере подршке, које су намењене пољопривредним удружењима и индивидуалним пољопривредним произвођачима, довести до повећања продуктивности и ефикасности рада и запошљавања на пољопривредним газдинствима, подизања квалитета живота у сеоским срединама, као и даљем подстицању удруживања.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја:

Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Зајечара за 2018. годину биће објављен у "Службеном листу града Зајечара", на огласној табли Градске управе Зајечар и месним канцеларијама, на веб страни града и у локалним медијима.

Мониторинг и евалуација:

Реализација програма ће се пратити преко поднетих захтева корисника за сваку меру и за сваку инвестицију у оквиру мере понаособ као и према броју реализованих захтева.

Комисија за подстицање развоја пољопривреде града Зајечара извршиће праћење реализације програма тако што ће статистички обрадити (пописати) податке који су очигледни показатељи ефикасности Програма. Ти показатељи се односе на:

- број набављених уматичених грла – телади, јуница, јагњаци и коза;
- засноване површине под воћњацима и број набављених садница воћа;
- набављену механизацију -, прикључне машине, ситну механизацију и опрему за наводњавање
- формирање нових удружења и задруга и подршка постојећим
- развој пчеларства кроз подизање нивоа знања и осавремењавање производње преко одржаних едукација, набавке пчелињих ројева и опреме

2. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

A. МЕРЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА

2.1. Назив мере: Инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава-шифра мере : 101.

2.1.1. Образложење:

Техничко-технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја највећи део средстава је управо намењен расту конкурентности.

Мера инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу унапређења средства и процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости.

Постоји мали број газдинстава са више од 10 музних крава. У већини случајева, пољопривредна домаћинства имају 2-5 музних крава. Већина тих газдинстава нема сталних тржишних вишкова млека. Квалитет млека које се предаје млекарима није на завидном нивоу. Постојећи објекти су стари и нису грађени према технолошким нормама. Заступљени су традиционални системи узгоја

Иако ова газдинства карактерише не-специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у ланцу трговине, слаба техничка опремљеност газдинства, односно застарела механизација, низак степен образовања и стручне оспособљености итд.

2.1.2. Циљеви мере :

Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, унапређење техничко-технолошке опремљености, повећање површина у заштићеном и полузаштићеном простору.

Сектор: Млеко - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека путем циљаних инвестиција на малим и средњим газдинствима; Повећање броја уматичених квалитетних грла и унапређење расног састава; усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима савременог тржишта; Достизање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине;

Сектор: Месо - Унапређење расног састава, побољшање товних карактеристика и повећање броја грла говеда, оваца и коза на територији града Зајечара, а све у складу са националним ветеринарским стандардима.

Сектор говедарства карактерише ограничен број великих товних фарми и велики број релативно малих мешовитих фарми које производе млеко и месо. Сектором сточарства доминира велики број газдинстава са ниским интензитетом производње који желе да унапреде и побољшају квалитет сточарских производа, специјализују се у производњи меса са фокусом на гајење говеда, оваца и коза као и да побољшају продуктивност и квалитет у производњи.

Фарме које производе месо нису специјализоване, не користе правилно пашњаке и квалитет коришћене сточне хране није задовољавајући. Такође, неодговарајућа је технологија исхране, као и услови смештаја животиња. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору како би се задовољили национални прописи и како би се приближили стандардима ЕУ у области добробити животиња и животне средине.

Сектор: Воће, грoжђе и поврће – Подизање нових засада, модернизација сортног састава и повећање укупне количине сировог воћа неопходне за изградњу нових прерадних капацитета;

Иако ова газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа. Такође, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене доводе до ниског нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у нове капацитете. Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће када је реч о правилној употреби савремене опреме и коришћењу инпута, сортирању, паковању и складиштењу и примени савремених метода за наводњавање.

Побољшање квалитета машина и опреме ради смањења губитака у току и након бербе; Повећање површина под интензивним засадима; Повећање површина које се наводњавају.

Сектор: Пчеларство – Пчеларство представља малу, али изузетно атрактивну пољопривредну делатност, која последњих година почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ.

Повећање производње пчеларских производа а самим тим и повећање прихода домаћинствима и повећање степена запослености у овом сектору.

За даљи успешан развој пчеларства на подручју Града Зајечара посебно је важно да се настави са побољшањем расног састава и квалитета пчелињих матица, да се активно ради на повећању броја пчелара и као и пчелињих заједница по једном пчелару, као и да се посвети посебна пажња здравственом стању пчела. Посебну пажњу треба посветити и „пчеларим који имају од 5 до 10 пријављених кошница како би се њима пружила помоћ да ојачају.

2.1.3. Веза мера са националним програмима за рурални развој и пољопривреду:

Овом мером програма подржавају се мала домаћинства и газдинства да напредују ка конкурентнијој пољопривредној производњи.

Национални програм руралног развоја није усвојен

2.1.4. Крајњи корисници:

Крајњи корисници су активна:

- регистрована пољопривредна газдинства – физичка лица;
- правна лица, регистрована у Националном регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју;
- пољопривредна удружења;
- пољопривредне задруге регистроване на територији града Зајечара.

2.1.5. Економска одрживост:

Није потребан бизнис план. Износ појединачних давања неће износити више од 100.000,00 динара по кориснику.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике:

- 1) Корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом;
- 2) у случају да није власник земљишта, мора да има закључен уговор о закупу тог земљишта, на период од најмање пет (5) година од дана подношења захтева за коришћење подстицаја.
- 3) да је измирио пореске обавезе према локалној самоуправи за годину која претходи години подношења захтева
- 4) да има пребивалиште на територији града Зајечара.
- 5) да се инвестиција реализује на територији града Зајечара

- 6) У регистру има пријављен одговарајући сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају или одговарајућу површину под воћем.
- 7) једно регистровано пољопривредно газдинство може у једној календарској години користити средства само по једном конкурс за доделу субвенција из Буџетског фонда за развој пољопривреде града Зајечара.
- 8) Приликом избора корисника бесповратних подстицајних средстава предност имају подносиоци пријава који нису у претходној години користили подстицајна средства која је додељивао град Зајечар.
- 9) корисник субвенције не може за исту инвестицију користити у једној години средства из националних фондова и фондова ЈЛС, односно ако иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја
- 10) Да добављач и подносилац захтева не представљају повезана лица при чему се повезаним лицима, у смислу овог Програма, сматрају: носилац и чланови породичног пољопривредног газдинства, супружници, ванбрачни партнери, крвни сродници у правој линији, крвни сродници у побочној линији закључно са трећим степеном сродства, сродници по тазбини до другог степена сродства, усвојилац и усвојеник, лица између којих је извршен пренос управљачких права и лица која су повезана у смислу закона којим се уређује порез на добит правних лица.

2.1.7. Специфични критеријуми:

Сектор-Млеко:

Прихватљиви корисници за меру 101.1.1 су регистрована пољопривредна газдинства која:

- У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла, на крају инвестиције поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ: 3-100 квалитетних приплодних грла говеда млечних раса (одраслих крава или јуница преко 14 месеци)
- купују квалитетну женску телад или јунице млечних раса старости од 2 месеца до 17 месеци у моменту потписивања уговора или издавања рачуна;
- Купују јунице млечних раса, старости од 14 до 31 месеци у моменту издавања рачуна о набавци;
- квалитетну приплодну јуницу која је предмет захтева користе за даљу репродукцију на свом газдинству 3 године од дана набавке;
- грла која су предмет подстицаја морају бити познатог порекла и под контролом основне одгајивачке организације;

Сектор: Месо –

Прихватљиви корисници за меру 101.2.1.су:

Корисници **субвенција за овчарство и козарство**

- одгајивачи оваца или коза који имају доказ да се баве узгојем најмање 5 оваца или коза (да имају регистрована грла)
- У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних животиња, на крају инвестиције поседују у свом власништву, односно у власништву члана РПГ: 10-300 квалитетних приплодних грла оваца/коза.
- РПГ која купују шилгежице, шилгежане, двиске и двисце старости од 6 до 18 месеци, у моменту издавања рачуна о набавци
- Квалитетну овцу или козу која је предмет захтева користе за даљу репродукцију на свом газдинству 2 године од дана набавке.

Сектор: Воће, грожђе и поврће –

Прихватљиви корисници за инвестицију 101.4.1 су:

- Регистрована пољопривредна газдинства која имају: мање од 2 ха јагодичастог воћа; односно мање од 5 ха другог воћа.

-У случају подизања нових или обнављања постојећих (крчење и подизање) производних (са наслонем) засада воћака, имају, на крају инвестиције: 0,1-50 ха јагодистих врста воћака или 0,3-100 ха другог воћа

-Корисник подстицаја за подизања нових засада је у обавези да у року од 5 година спроводи неопходне агротехничке мере.

Прихватљиви корисници за инвестиције 101.4.16; 101.4.19; 101.4.20.; 101.4.21.;101.4.24.;101.4.25.; 101.4.28.;су:

-Имају: мање од 2 ха јагодичастог воћа; односно мање од 5 ха другог воћа, односно 0,1-50 ха цвећа, односно 0,2-100 ха винове лозе.

-Имају мање од 0,5 ха пластеника или мање од 3 ха производње поврћа на отвореном простору

-Корисник подстицаја у обавези је да наменски користи, не отуђује и не омогућава другом лицу коришћење предмета подстицаја у року 5(пет) година од дана исплате подстицаја за набавку машина, опреме и механизације, у складу са законом који уређује подстицаје у пољопривреди и руралном развоју.

Сектор: Пчеларство –

Прихватљиви корисници за инвестиције 101.6.1; и 101.6.2: су;

-У сектору пчеларства прихватљиви корисници треба да имају 5-500 кошница регистрованих код ветеринарске станице.

-да је произвођач извршио обележавање пчелињих друштава и регистрацију пчелињака на територији града Зајечара;

-Предност при одобравању имају корисници са мањим бројем регистрованих пчелињих друштава

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

СЕКТОР	Шифра инвестиције	Назив инвестиције
МЛЕКО	101.1.1.	набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
МЕСО	101.2.1.	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
ВОЋЕ, ГРОЖЂЕ, ПОВРЋЕ (укључујући печурке) и цвеће	101.4.1.	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе
	101.4.16.	Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење, и уклањање остатак након резидбе воћних врста
	101.4.19.	Машине за примарну обраду земљишта
	101.4.20.	Машине за допунску обраду земљишта
	101.4.21.	Машине за ђубрење земљишта
	101.4.24.	Машине за заштиту билга
	101.4.28.	Машине,опрема и уређаји за наводњавање усева
ПЧЕЛАРСТВО	101.6.1.	Набавка нових пчелињих друштава
	101.6.2.	Набавка опреме за пчеларство

2.1.9. Критеријуми селекције :

Тип критеријума за избор	Да/не	бодови
Подносилац захтева лице млађе од 40 година	да/не	2/0
Предност имају РПГ која нису користила средства за субвенционисање пољопривреде од ЈЛС у 2017 год	користили/нису користили	0/10
Предност имају лица која имају пребивалиште на селу	да/не	5/0
Предност имају пољопривредна газдинства са мањим обимом производње : -мањи број регистрованих површина под воћњацима -мањи број регистрованих грла говеда, оваца или коза -мањи број регистрованих кошница	Према обиму производње вршиће се бодовање (од мањег обима производње ка већем)	10 до 1

*Ако два или више подносиоца пријаве имају исти број бодова предност ће имати подносилац пријаве који је раније поднео пријаву, односно комплетирао документацију.

2.1.10. Интензитет помоћи:

Град Зајечар врши повраћај средстава кроз накнаду дела трошкова од укупно прихватљивих трошкова умањен за износ средстава на име пореза на додату вредност.:

- Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса говеда (женска телад 2-17 месеци и јунице старости од 14-31 месеца
- за набавку квалитетних приплодних грла, оваца и коза- набавка шилјежица, шилјежана, двиски и двисаца старости од 6 до 18 месеци
- за набавку квалитетног садног материјала воћа;
- за набавку механизације и опреме за примарну и допунску обраду земљишта, ђубрење, заштиту биља и наводњавање/одводњавање за воћарску и виноградарску производњу, производњу садног материјала и повртарску производњу.
- за набавку нових пчелињих друштава и опреме за пчеларство

СЕКТОР	Шифра инвестиције	Назив инвестиције
МЛЕКО	101.1.1.- интензитет 70% од инвестиције по кориснику (без ПДВ-а).	101.1.1. набавка квалитетних приплодних грла млечних раса говеда: -женска телад и јунице (2-17 месеци) , -јунице старости од 14 до 31 месеци максимум 100.000-рсд/кориснику
МЕСО	101.2.1.- интензитет 70% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.2.1. Набавка квалитетних, приплодних грла оваца и коза које се користе за производњу меса: -шилјежице, шилјежани, двиске и двисци старости од 6 до 18 месеци максимум 80.000 рсд по кориснику
ВОЋЕ, ГРОЖЂЕ, ПОВРЋЕ (укључујући печурке) и цвеће	101.3.1.– интензитет 70% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.3.1.- Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмеља и винове лозе максимум 100.000 рсд по кориснику
	101.4.16.- интензитет 60% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.4.16.- Набавка опреме за резивање, дробљење, сечење, и уклањање остатак након резидбе воћних врста максимум 100.000 рсд по кориснику
	101.4.19.- интензитет 60% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.4.19.- Машине за примарну обраду земљишта максимум 100.000 рсд по кориснику

	101.4.20. - интензитет 60% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.4.20. - Машине за допунску обраду земљишта максимум 100.000 рсд по кориснику
	101.4.21. - интензитет 60% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.4.21. - Машине за ђубрење земљишта максимум 100.000 рсд по кориснику
	101.4.24. - интензитет 60% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.4.24. - Машине за заштиту биља максимум 100.000 рсд по кориснику
	101.4.28. - интензитет 60% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.4.28. - Машине, опрема и уређаји за наводњавање усева максимум 100.000 рсд по кориснику
ПЧЕЛАРСТВО	101.6.1. - интензитет 60% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.6.1. -Набавка нових пчелињих друштава максимум 30.000 рсд по кориснику
	101.6.2. - интензитет 60% од инвестиције по кориснику(без ПДВ-а).	101.6.2. - Набавка опреме за пчеларство максимум 30.000 рсд по кориснику

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1.	Број набављених грла говеда ,оваца и коза
2.	Површина (у ха) под новим вишегодишњим засадима воћа
3.	Број садница по воћним врстама
4.	Број корисника којима је субвенционисана набавка пчелињих ројева , кошница и опреме за пчеларство
5	Број РПГ који су набавили нову механизацију
6.	Број корисника који су набавили опрему за наводњавање

2.1.12. Административна процедура:

Подстицајна средства додељиваће се путем јавних позива (конкурса) који ће детаљније дефинисати критеријуме и рокове за кориснике подстицаја. Јавним позивом ће бити тачно дефинисана дужина трајања јавног позива или конкурса за сваку инвестицију посебно.

Буџетски фонд за развој пољопривреде града Зајечара вршиће пријем захтева у складу са конкурсним условима и критеријумима. Потенцијални корисници могу користити средства по једној конкурсној пријави (захтев за субвенцију) у току једне календарске године.

Комисија за подстицање развоја пољопривреде града Зајечара (у даљем тексту: Комисија) која управља средствима Буџетског фонда за развој пољопривреде града Зајечара има задатак да врши надзор над исправношћу коришћења додељених бесповратних средстава. Комисија ће у поступку одобравања подстицајних средстава проверити наводе у конкурсној документацији, утврдити и проверити тачност приложене документације, вршити провере изласком на терен и по потреби тражити доставу додатне документације.

Кандидати који су аплицирали за доделу субвенција за пољопривреду приликом контроле на газдинству дужни су да омогуће Комисији на увид предмет инвестиције, као и несметани обилазак на терену (увид у парцелу под засадом са којим се конкурише за средства) или увид у купљена грла говеда, оваца или коза , као и механизацију и опрему за која се аплицира за субвенцију Града Зајечара.

Чланови Комисије за свој рад и изласке на терен имају права на надокнаду која ће бити утврђена посебним актом.

Приоритетни редослед међу пријављеним кандидатима вршиће се према критеријумима утврђеним у Програму мера , конкурс (јавном позиву) и Правилнику о додели средстава Буџетског фонда за пољопривреду града Зајечара који доноси Комисија након усвајања Програма.

Одобрена подстицајна средства уплатиће се на наменски рачун регистрованога пољопривреднога газдинства или ће бити подељена материјална средства (на пр. механизација, кошнице...) по унапред утврђеним критеријумима у Правилнику о расподели средстава Буџетског фонда за развој пољопривреде Зајечар, који доноси Комисија након усвајања Програма.

Комплетна документација се доставља у једној затвореној коверти. Пријаве се предају услужном центру Градске управе Зајечар или поштом на адресу: Град Зајечар, Трг ослобођења број 1, 19000 Зајечар. Благовременом доставом сматра се препоручена пошиљка предата пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа

Начин реализације и обавезе корисника којима се одобре средства прецизираће се Уговором корисника са Градом а у складу са законом.

Уколико се предвиђена средства по предметном конкурс не утроше у потпуности , преостали део ће се усмерити на наредни Конкурс Буџетског фонда за пољопривреду који ће се расписати до краја године.

Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета града Зајечара, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету града Зајечара, или ако су пре истека предвиђеног рока отуђила грла, опрему/механизацију/инвестицију која је била предмет субвенционисања биће им ускраћено право конкурисања за субвенције града Зајечара у наредних 5 година.

2.2. Назив мере: Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде, шифра мере:102

2.2.1. Образложење

На територији града Зајечара постоји 4 удружења пољопривредника: Удружење пчелара „Зајечар“, Удружење пчелара „Грљан“, Удружење воћара „Нектар“ и Удружење воћара „Зајечарско воће“. Млади пољопривредници су увидели значај удруживања око истих циљева у оквиру сродних послова па све више прибегавају формирању удружења. Поред тога што је од великог значаја за даљи развој пољопривреде формирање удружења у пуној мери олакшава рад и подршку стручних служби које у оквиру једног удружења имају људе истих интересовања. Недостатак знања и добрих примера из праксе су једни од кључних проблема који се решавају удруживањем и подршком удружењима од стране општине. Овом мером жели се постићи: унапређење рада постојећих или формирање нових организација произвођача и прерађивача, Побољшање конкурентности чланова организационих група и увођење нових профитабилних производњи на газдинствима фармера чланова организационих група; Јачање капацитета за коришћење предприступних фондова; Унапређење система иновирања на газдинствима удружених фармера.

2.2.2. Циљеви мере

- Побољшана конкурентност чланова организованих пољопривредних произвођача;
- Повећан број чланова удружења и нових удружења.
- Јачање капацитета за коришћење предприступних фондова

2.2.3. Веза са мерама Националног програма Републике Србије (НПРС)

Ова мера је у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју.

2.2.4. Крајњи корисници

Активна удружења и задруге уписана у регистар привредних субјеката са седиштем на територији града Зајечара која у свом статуту имају циљеве који се тичу области пољопривредне производње.

2.2.5. Економска одрживост

Подносилац захтева мора да докаже економску одрживост кроз форму пројекта/бизнис плана. Пројекат/бизнис план треба да буде усклађен са Обрасцем који је објављен од стране локалне самоуправе и који је саставни део апликационог формулара.

За нова удружења подноси се захтев за рефундирање трошкова регистрације.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике

-Корисник мора да је уписан у одговарајући регистар, са седиштем на територији града Зајечара.

-Уколико се подршка односи на инвестиције у физичку имовину или прераду на газдинству примењиваће се специфични критеријуми прихватљивости предвиђени у мерама: Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

-За инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја;

-Наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од (5) пет година од дана набавке;

2.2.7. Специфични критеријуми

Не постоје специфични критеријуми.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
102	Успостављање и јачање удружења у области пољопривреде

2.2.9. Критеријуми селекције

Није предвиђено рангирање/селекција корисника. Уколико се пријави више подносилаца захтева захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева, а по редоследу њиховог пристизања

2.2.10. Интензитет помоћи

Удружења могу остварити право на регрес рачуна до 100%.(без ПДВ) у максималном износу до 80.000,00 динара у току једне године за један пројекат.

2.2.11. Индикатори/показатељи

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних пројеката
2	Број новоформираних удружења
3	Број чланова удружења

2.2.12. Административна процедура

Мера ће се спроводити кроз Јавни позив или Конкурс за подношење захтева са прецизираним условима, роковима и неопходном документацијом и апликационом формом, уз спровођење што боље информисаности и роковима за подношење захтева.

Подносиоци захтева су у обавези да доставе своје захтеве заједно са документацијом Комисији за подстицање развоја пољопривреде града Зајечара уз попуњен апликациони лист са тачно прецизираном наменом утрошка средстава.

Комплетна документација се доставља у једној затвореној коверти. Пријаве се предају услужном центру Градске управе Зајечар или поштом на адресу: Град Зајечар, Трг ослобођења број 1, 19000 Зајечар. Благовременом доставом сматра се препоручена пошиљка предата пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа.

Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране надлежног органа (Комисије) у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости.

Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева, а према редоследу њиховог пристизања.

На основу утврђивања испуњености услова, надлежни орган - Комисија за подстицање развоја пољопривреде града Зајечара доноси Одлуку о праву на коришћење и исплати подстицаја према редоследу пристизања захтева на основу кога ће се склопити Уговори и са донетом Одлуком и склопљеним Уговором поднети захтев Одељењу за послове финансија, буџета и рачуноводства за исплату Уговором утврђених износа на текући рачун код пословне банке. Исплату средстава за подстицаје одобрава Градоначелник града Зајечара.

Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета града Зајечара, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету града Зајечара.

2.3. Назив мере: Органска производња

Шифра мере: 201.3

2.3.1. Образложење:

Мера инвестиције у органску производњу пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу увођења и сертификације органске производње унапређења процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости.

Органска пољопривреда је свеобухватан начин пољопривредне производње: поред производње хране високог квалитета, важан циљ је и очување природних ресурса, плодног земљишта, чисте воде и богатог и разноврсног живог света.

Климатски услови, земљиште и природни ресурси пружају повољне услове за органску пољопривреду, а томе доприноси и дуга традиција у производњи хране, као и близина великог и стално растућег тржишта органске хране у ЕУ. У развијеним земљама Европске уније тржиште органских производа расте у просеку за 10% на годишњем нивоу, а тај пораст не прати и раст производње и управо ту се налази шанса за српске произвођаче. Међутим, тај потенцијал је у малој мери искоришћен, а за то постоје бројни разлози:

- сектор има озбиљне проблеме са недостатком финансијских средстава, произвођачи примају мале износе субвенција;
- упркос постојању удружења органских произвођача на националном нивоу, на локалном и регионалном нивоу, овај сектор је још увек у недовољној мери развијен и организован;
- продуктивност је на доста ниском нивоу, углавном захваљујући недостатку средстава за производњу (инпута), модерних технологија, стратегије за прераду и пласирање на тржиште;
- систем контроле у органском сектору није у потпуности развијен и примењен, што има за последицу недовољну заштиту самих произвођача, али и потрошача од злоупотребе;

2.3.2. Циљеви мере

- стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; повећање производње; побољшање продуктивности и квалитета производа; смањење трошкова производње;
- унапређење техничко-технолошке опремљености; одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине; раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта; усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама.

2.3.3. Веза мере са Националним програмом за рурални развој и пољопривреду:

Није примењиво јер НППР није усвојен.

2.3.4. Крајњи корисници:

Крајњи корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства са територије Града Зајечара са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације који улагање врше на територији града Зајечара.

2.3.5. Економска одрживост:

Подносиоци захтева за средства не морају да доказују економску одрживост улагања кроз форму бизнис плана.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике

- 1) да је уписан у Регистар пољопривредних газдинстава, у складу са посебним прописом којим се уређује Регистар пољопривредних газдинстава (у даљем тексту: Регистар пољопривредних газдинстава, комерцијална пољопривредна газдинства), као носилац регистрованог пољопривредног газдинства, да се налази у активном статусу, као и да се парцеле налазе на територији града Зајечара.
- 2) у случају да није власник земљишта, односно објекта, мора да има закључен уговор о закупу тог земљишта, односно објекта на период од најмање пет година од дана подношења захтева за коришћење подстицаја

- 3) да је измирио пореске обавезе према јединици локалне самоуправе за годину која претходи години подношења захтева
- 4) да има пребивалиште на територији града Зајечара.
- 5) да је предметну инвестицију извршио у текућој години.

2.3.7. Специфични критеријуми:

Подстицаје за органску производњу остварују:

- произвођачи чија је производња у периоду конверзије;
- произвођачи којима је завршен период конверзије и налазе се у поступку издавања сертификата и
- произвођачи који имају сертификовану биљну или сточарску производњу (укључујући и пчеларство).

Произвођач треба да:

- -Има закључен уговор о вршењу контроле и сертификације у органској производњи са овлашћеном контролном организацијом,
- -Обавља производњу у складу са прописима којима се уређује органска производња,
- -Да у наредне три године од године за коју је остварио право на подстицаје за органску биљну производњу примењује методе органске биљне производње у складу са законом којим се уређује органска производња на катастарским парцелама за које је остварио право на подстицаје за органску биљну производњу.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције.	Назив инвестиције
201.3.2	Контрола и сертификација

2.3.9. Критеријуми селекције

Захтеви се одобравају по времену и редоследу подношења комплетне потребне документације и до утрошка предвиђених средстава за предметну инвестицију. Некомплетни захтеви неће бити разматрани.

2.3.10. Интензитет помоћи

Инвестиција 201.3.2: Интензитет помоћи износи: **60%** од укупно прихватљивих трошкова умањен за износ средстава на име пореза на додату вредност. Максимални износ повраћаја средстава по кориснику је **50.000** динара

Сектор	Подстицај %	Максимум подстицаја по кориснику у динарима
Органска производња	201.3.2. – интензитет 60% од инвестиције по кориснику. (без ПДВ)	201.3.2. контрола и сертификација максимум 50.000-рсд/кориснику

2.3.11. Индикатори/показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број поднетих захтева
2.	Број произвођача са органском производњом или у процесу сертификације

2.3.12. Административна процедура

Свако регистровано газдинство на територији града Зајечара моћи ће да конкурише за коришћење средстава у току 2018. године, намењених за сертификацију и контролу органске производње, а све у складу са уговорима који су потписани са сертификационим институцијама. Средства се одобравају корисницима који испуњавају услове, редом на основу поднетих комплетних захтева до утрошка расположивих средстава.

Мера ће бити спроведена од стране ЈЛС, а на основу пријаве - захтева који се подносе Комисији за подстицање развоја пољопривреде града Зајечара која је одговорна за реализацију Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Зајечара за 2018 годину, преко Одељења за друштвене делатности са назнаком "Пријава за доделу средстава из Програма за пољопривреду града Зајечара за 2018 годину,„. Комплетна документација се доставља у једној затвореној коверти. Пријаве се предају услужном центру Градске управе Зајечар или поштом на адресу: Град Зајечар, Трг ослобођења број 1, 19000 Зајечар. Благовременом доставом сматра се препоручена пошиљка предата пошти најкасније до истека последњег дана утврђеног рока за предају конкурсне документације (печат поште), без обзира на датум приспећа.

Достављени захтеви ће бити размотрени и проверени од стране Комисије за реализацију програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Зајечара за 2018 годину, у смислу комплетности, административне усаглашености и прихватљивости инвестиције. Комисија ће захтеве обрађивати по систему прво пристиглих захтева и до утрошка средстава предвиђених за меру.

На основу записника и Одлуке Комисије, закључују се Уговори између корисника подстицаја и Града. Градоначелник одобрава исплату средстава из буџета Града Зајечара.

Сва правна и физичка лица за које Комисија утврди да нису адекватно искористили добијена средства из буџета града Зајечара, биће у обавези да добијена средства са затезном каматом врате буџету града Зајечара

Б. ПОСЕБНИ ПОДСТИЦАЈИ

2.4. Назив мере: Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју - шифра мере 402

2.4.1. Образложење:

Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавшавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина.

На недостатак знања и додатних вештина код сеоског становништва упућују и подаци да мали број носиоца газдинстава имају стечено средње и високо стручно образовање из области пољопривреде, а највећи део носиоца газдинстава имају знање стечено праксом.

Одељење за привреду Града Зајечара и ПСС „Агрознање“ са којом Град традиционално има добру сарадњу су већ годинама носиоци едукативних и информативно промотивних активности у руралним срединама. ПСС укључена је и у рад Комисије за подстицање развоја пољопривреде у Зајечару.

Облици стицања нових знања - стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности биће усмерене на пољопривредне произвођаче, сеоско становништво и на стручњаке локалног агросектора, из свих пољопривредних и непољопривредних области, који ће резултате стручног усавршавања користити за даљи рурални развој на подручју града Зајечара.

Подршка информативним активностима обухватиће подршку промоције развојних потенцијала и потреба села, очувања традиције, подршку активностима везаним за подизање нивоа пласмана производа и услуга и активностима везаним за развој села у образовном, здравственом, културном, спортском, социолошком и осталим аспектима, који ће утицати на побољшање квалитета живота сеоског становништва.

2.4.2. Циљеви мере

Мера треба да допринесе и омогући:

- развој пољопривреде и руралних подручја
- повезивање свих учесника локалног агро сектора
- повећање стручног знања и вештина пољопривредних произвођача, примену нових технологија и знања, јачање капацитета за прихватање знања кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем.
- одрживи развој, заштита ресурса и смањење миграције са села

2.4.3. Веза мера са националним програмима за рурални развој и пољопривреду:

Није применљиво с обзиром да није усвојен НППР .

2.4.4. Крајњи корисници:

- пољопривредни произвођачи уписани у Регистар пољопривредних газдинстава са територије града Зајечара.
- удружења, задруге пољопривредних произвођача и стручне службе за пољопривреду са територије града Зајечара.

2.4.5. Економска одрживост :

-За економску одрживост није потребан бизнис план или пројекат.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике:

-Пољопривредни произвођачи уписани у Регистар пољопривредних газдинстава на територији града Зајечара.

-Корисник ако није физичко лице, мора да је уписан у одговарајући регистар (Регистар привредних субјеката, Регистар научно-истраживачких установа, Регистар иновационих организација или Регистар удружења)

2.4.7. Специфични критеријуми:

Нема специфичних критеријума за ову меру.

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1.	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања:
	<ol style="list-style-type: none">1. Трошкови настали стручним оспособљавањем (трошак рада, мат.а и услуга);2. Стручно оспособљавање и активности за стицање вештина могу укључивати трошкове за курсеве, радионице и обуке, а такође, могу покривати кратке размене у управљању пољопривредним газднством и шумама, као и посете пољопривредним и шумарским газдинствима, али не укључује курсеве обуке који чине део уобичајених образовних програма или система на нивоу средње школе или на вишем степену;3. Трошкови материјала и услуга за организацију и реализацију културних манифестација, изложби и промоција пољопривреде и руралног развоја локалне самоуправе; Град Зајечар сваке године организује Сајам пољопривредних производа „Здрaво-домаће-природно“.4. Трошкови организације и реализације студијских путовања ради стицања знања и вештина и упознавања са новим технологијама у области пољопривреде и руралног развоја - могу укључивати трошкове организације, путовања и смештаја учесника;5. Трошкови организованих посета пољопривредних поризвођача сајмовима пољопривреде у земљи - могу укључивати трошкове организације, путовања и смештаја учесника; Град Зајечар сваке године организује и одлазак пољопривредних произвођача на Међународни сајам пољопривреде у Нови Сад.6. Трошкови организовања студијских посета удружењима и задругама у области проширења знања и повезивања на тему пољопривреде и руралног развоја - могу укључивати трошкове организације, путовања и смештаја учесника

2.4.9. Критеријуми селекције:

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере с обзиром да није предвиђено рангирање потенцијалних корисника.Захтеви се решавају до утрошка планираних средстава по редоследу пријему захтева.

2.4.10. Интензитет помоћи:

Буџетски фонд за развој пољопривреде града Зајечара меру **Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју** – Унапређење обука у области пољопривреде и руралног развоја, финансира до утрошка планираних средстава у износу од **1,000,050.00** динара, са учешћем од **100%**.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број одржаних едукација/радионица
2.	Број едукованих пољопривредника
3.	Број организованих манифестација, сајмова, изложби и студијских путовања
4.	Број штампаних примерака промо материјала

2.4.12. Административна процедура:

Средства за ову намену користиће се за: Финансирање и подршку организацији студијских путовања у земљи, стручних скупова, конференција, семинара, предавања, стручних радионица, тренинга, специјализација и информативних активности које су везане за стручно и техничко унапређење сеоског становништва, пољопривредних произвођача, привредних субјеката из области пољопривредне производње и пољопривредних стручњака.

Приликом организације студијског путовања биће одабрани најрепрезентативнији пољопривредници у својим областима који ће знање и нова искуства стечена на студијским путовањима моћи да примене на својим газдинствима а самим тим и да пренесу на пољопривреднике из своје околине.

Водиће се евиденција о броју присутних пољопривредника на предавањима као и евиденција предавача и тема које су обрађене.

У сарадњи са Привредном комором планира се и организација сајма пољопривредних производа на којој ће пољопривредни произвођачи моћи да представе своје производе и да се међусобно повежу и размењују искуства.

Мера ће бити спроведена од стране ЈЛС, а на основу пријаве - захтева који се подносе Комисији за подстицање развоја пољопривреде града Зајечара која је одговорна за реализацију Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Зајечара за 2018 годину. Комисија ће захтеве обрађивати по принципу првопристиглих па до урошка средстава предвиђених буџетом за ову меру.

Избор пружаоца услуге вршиће се у складу са Законом о јавним набавкама

Средства за ову меру предлаже Комисија за подстицање развоја пољопривреде града Зајечара, а исплату одобрава Градоначелник града Зајечара

ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела : Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
------------------	---------------------------	------------------------

ОПШТИ ПОДАЦИ

Административни и географски положај	Зајечарски округ, Источна Србија	рзс* , 2012.год.
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Јужна и Источна Србија	рзс* , 2012.год.
Област	Зајечарска област	рзс* 2012.год.
Град или општина	Град Зајечар	рзс* 2012.год.
Површина	1069 км ²	рзс* 2012.год.
Број насеља	42	рзс* 2012.год.
Број катастарских општина	41	рзс* 2012.год.
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	Мариновац, Селачка, Мали Извор	Правилник („Сл. Гласник РС“, бр. 29/2013)
Демографски показатељи		
Број становника	59461	рзс** 2011.год
Број домаћинства	21031	рзс** 2011.год
Густина насељености (број становника/површина, км ²)	55,6	рзс** 2011.год
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-9,86%	рзс** 2011.год
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-19,66%	рзс** 2011.год
Становништво млађе од 15 година (%)	11,90%	рзс** 2011.год
Становништво старије од 65 година (%)	21,98%	рзс** 2011.год
Просечна старост	45,5	рзс* 2012. год
Индекс старења	1,85	рзс* 2012. год
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	18,20%	рзс** 2011.год

Основно образовање (%)	25,60%	рзс** 2011.год
Средње образовање (%)	43,10%	рзс** 2011.год
Више и високо образовање (%)	13,10%	рзс** 2011.год
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	45%	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	брдско-планинско подручје са зајечарском котлином у центру	интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	На основу педолошке карте и студије земљишта Тимочке крајине, дефинисано је преко преко 50 типова земљишта, али основу чине највећим делом смонице, смеђе кисело земљиште и алувијална земљишта у долинама река. Највећи део пољопривредног земљишта на територији града Зајечара је пете класе или 27,5%, затим шесте класе или 25,2% и четврте класе 18,4%.	интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	континентални климатски појас, клима је влажно умерена, са топлим и сувим летом и умерено хладном зимама	интерни
Просечна количина падавина (мм)	560 мм	рзс* 2012.год.
Средња годишња температура (оС)	12,6 °С	ПССС
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Црни Тимок, Бели Тимок, Тимок и мањи водотокови (Лубничка река, Леновачка река, Грлишка, Ласовачка река и др.), постоје и четири вештачка (акумулациона) језера: Грлишко, Рготско, Глоговичко и језеро Совинац као и два термо-минерална извора: Гам-зиградска Бања и Николичево	
Површина под шумом (ха)	28.233 ха	рзс* 2011. год
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	26,40%	рзс* 2011. год
Пошумљене површине у претходној години (ха)	5,05ха	ЈП Србија шуме 2016. год
Посечена дрвна маса (м3)	8458 м ³	рзс* 2011. год
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	6165	рзс*** 2012. год
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4358	Управа за трезор децембар 2016. год.
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,77% (4348)	

- правна лица и предузетници (%)	0,23% (10)	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	30742ха	рзс*** 2012. год
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	28,75%	рзс*** 2012. год
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало (ha, %)	Оранице и баште 21.225ха 69%; ливаде и пашњаци 7.852ха 25,50%; воћњаци 984ха 3%; виногради 463ха 1,2%; остало 433ха 1,3&	рзс*** 2012. год
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало (ha, %)	жита 13.666ха 64,39%; крмно биље 5.900ха 27,80%; поврће 327ха 1,55ха; индустријско биље 877ха 4,14%; остало 415ха 2,12%	рзс*** 2012. год
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	4,4ха	рзс*** 2012. год
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	7.141,35 ха	интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	744	рзс*** 2012. год
Одводњавана површина КПЗ (ha)	/	интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	1.053 ха	рзс*** 2012. год
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији ЈЛС (ha)	7367.6434 ха	Интерни 2017
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	4982.6857ха	Интерни 2017
- физичка лица (%)	27.5673ха	0,55%
- правна лица (%)	710.6258 ха	14,26%
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	говеда 7804; свиње 37764; овце и козе 17636; живина 102295; кошнице пчела 13558	рзс*** 2012. год
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	Трактори 9235 комбајни 498 прикључне машине 21455	рзс*** 2012. год
Пољопривредни објекти (број)	За стоку 14383 за пољопр. произв. 8273	рзс*** 2012. год
Хладњаче, сушаре, стакленици и пластеници (број)	хладњаче 9 сушаре 10 стакленици 2 пластеници 630	рзс*** 2012. год

Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ха, број ПГ)	Мин. Ђубриво 13700ха 4389 ПГ стајњак 3083 ха 2933ПГ средства за заштиту биља 10566ха 4 145 ПГ	рзс*** 2012. год
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	15.113	рзс*** 2012. год
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ха)	На ПГ 14944 правно лице 169	рзс*** 2012. год
Годишње радне јединице (број)	6.956	рзс*** 2012. год
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	Зем. Задруге 6 Удружења 4 -Удружење пчелара „Зајечар“, -Удружење пчелара „Грљан“, -Удружење воћара „Нектар“ и -Удружење воћара „Зајечарско воће“.	ПССС
Производња пољопривредних производа (количина):		рзс*** 2012. год
- биљна производња (t)	пшеница 42300 тона кукуруз 52500 тона јечам 12080 тона тритикале 6000 тона овас 3720 тона сунцокрет 3300 тона кромпир 10920 тона крмно биље 7220 тона вишња 3500 тона шљива 1320тона	РПК Зајечар, 2016. год
- сточарска производња (t, lit, ком.)	Нема података	
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева (km)	520 км	рзс* 2011. год
Поште и телефонски претплатници (број)	22.815	рзс* 2011. год
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	17.305 прикључака	рзс* 2011. год
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	12.102 прикључака	рзс* 2011. год
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	2.270 м ³	рзс* 2011. год
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	0	рзс* 2011. год
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	ПД за дистрибуцију ел. Енергије „Југоисток“ ДОО Ниш ЕД Зајечар	интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	42	рзс* 2011. год
Број становника на једног лекара	291	рзс* 2011. год
Број корисника социјалне заштите	5.184	рзс* 2011. год

<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	196	рзс* рзс*** 2011 2012 год
Газдинства која обављају друге профитабилне активности (број)	696	рзс*** 2012. год
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	Број ноћења 51.226 Број туриста 13.577	рзс* 2011. год
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	Да	
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем интензивно праћена (број)	159	ПССС Агрознање
Пољопривредна газдинства којима су пружене саветодавне услуге	416	ПССС Агрознање

Износ средстава планиран по мерама предвиђеним програмом усклађиваће се у току године у зависности од реализације средстава и поднетих захтева.

Реализација активности предвиђених Програмом врши се на основу Одлука Комисије за подстицање развоја пољопривреде. Реализацију подстицаја из Буџетског фонда за пољопривреду одобрава Градоначелник града Зајечара

Овај Програм објавити у "Службеном листу града Зајечара".